

Õigus

Digusteadline ajakiri.

Ilmub üks kord kuus.

:: Toimetus ja talitus Tallinnas, ::
Suurel turul nr. 16, raekoja vastas.

Segewa toimetaja: wannutatud advokat M. Pung.

Segewa toimetaja kirjade aadress: Ревель, Вана Posti uul. nr. 2.

№ 5.

Mai.

1912.

Rõigefõrgemalt poolt 19. weebruaril 1866. a. finnitatud Balti kubermangude wallatogufonna teadus.

(Järg.)

§ 29. Walla täiskogu poolt wolimeheks ehk mõne wallaameti peale walitud isik võib ennast sellest lahti ütelda, kui ta peale 60 aasta wana on, kui temal kord walimise järele täis ametiaeg ära on teenitud, ehk kui tema õige wigane on, kui tema alaealise eestkostjana talukoja üle walitseb ja selle juures ise sarnase koha omanikuks või rentnikuks on, ehk kui ta oma ameti ja asjade ajamise pärast alaliselt wallas elada ei või.

T ä h e n d u s : Ei ole õigust ennast wallaametist wabastada neil, keda ameti peale kolm aastat pärast seda walitakse, kui ta ühe täis ametiaja wallaametis ära on olnud.

§ 30. Rõiki wallaametnikka, niisamuti ka wolimehi võivad neil fordadel, kus nad oma võimu kirjaste tarwitawad ja üleüldse ametikohti halwaste täidawad ehk kui nad mingisuguste kuri- või süütegude pärast uurimise alla langewad, talurahwa-asjade komisjarid ametist lahti teha, ühes sellega kubermangu talurahwa-asjade komisjonile ette pannes neid karistamise tarwis kohtu kätte anda ehk nende ametitest lõpuliselt lahti lasta. Walla kirjutajat võib siis, kui ta oma ametikohuste täitmiseks täieste kõlbmata on, ametist lahti lasta administratiivlisel teel, komisjari otsustamise järele.

II. j a g u .

U metnikkude õigustest ja eesõigustest.

§ 31. Wallawanem ja tema abilised kannawad iseäralist nende ameti tarwis määratud märki. Neid, niisamuti ka wolimehi võib,

ametikooste hoolsa täitmise eest kahe ametiaja jooksul, rinnaraha saamiseks ette panna. Sedasama aumärki võib wallakirjutaja saada, kui ta oma ametit kaheteistkümnne aasta jooksul hoolfaste on pidanud.

III. jagu.

Umetnikkude üle walwamisest ja nende wastutusest.

§ 32. Wallawanemad ja nende abilised seisawad walla walitsemise asjus talurahwa-asjade komisaride otsekohese ülewaatuse all.

Raebtuusi wallaametnikkude korralduste peale tuuakse kahe nädala jooksul talurahwa-asjade komisaridele ja kaebtuusi nende wiimaste otjaste peale tuuakse kahe nädala jooksul kubermangu talurahwa-asjade komisjonile. Seda aega tuleb lugema hakata sellest päewast peale, millal kaebaja temasse puutuvast ja kaebtusele põhjust andvast korraldusest teada sai.

T ä h e n d u s: Politseilistes asjades käiwad wallawanem ja abilised kreisipolitsei-asutuste alla.

§ 33. Talurahwa-asjade komisarid rewideeriwad iga aasta kõigi oma all olewate wallafogufondade walitsemist. ¹⁰⁾

§ 34. Wallawanematele ja abilistele, niisamuti ka kõigile teistele ametnikkudele määrab talurahwa-asjade komisar wäikeste süütegude eest nende ametiasjus märkusi, noomitusi, rahatrahwi kuni wiie rublani ja aresti kuni seitsme päewani. Raskete süü- ja kuritegude eest lastakse neid ametist lahti ja antakse seadusliku korra järele kohtu alla (§ 30).

IV. peatükk.

Wallakassadest.

§ 35. Igal wallal on oma wallakassa. Tema on terve walla omandus ja seisab koos puhtast rahast, protsendipaberitest ja wõlakohustustest.

T ä h e n d u s 1. Walla toidumoona mureksemise- (magasi) kapitalid (Rahwa toidumoona seaduse 1892. a. wäljaande § 180, tähenduse 2. juures olewa lisa § 8 Seadustekogu järje järele; § 181, tähendus 1), niisamuti ka Liwi- ja Cestimaa waestekassad [1860. a. Liwimaa talurahwaseaduse (täieline seadustekogu, 36312) § 540 ja 1856. a. Cestimaa talurahwa seaduse (täieline seadustekogu, 30693) § 608]¹¹⁾ on ainult wallakassa erisakonnad ja käiwad juhatamise ja ülewaatuse asjus nende samade määruste alla, nagu wallakassadki.

T ä h e n d u s 2. Wallakassade ühendamisewiisi aramääramine neil kordadel, kus waldasid tingimata peab ühendama (§ 2), jääb waldade eneste hea kokkuleppimise asjaks. Kui aga

nende wahel sarnast kofkuleppimist ei ole, siis otjustab selle küsimuse kubermangu talurahwa-asjade komisjon igal ükfitul juhtumisel oludekohaselt ära.

§ 36. Wallakasfasse tulewad ja tema päralt on:

- 1) pärandused, mille seaduslisi pärijaid üles ei leita;
- 2) kõik rahatrahwid, millel teist seaduse poolt määratud otsarbet ei ole;
- 3) warandus, mis keegi wallale testamendi järele jätnud ja
- 4) üleüldise igasugune muu wallaomandus.

§ 37. Wallawanem ja tema abilised walitsewad wallakasfa üle wolikogu otjuste järele, annawad omaft walitsemifest wolikogule iga aasta aru ja wastutawad igasuguse kahju eest, mis nad meelega ehf hooletuse läbi wallakasfale on teinud. Selle peale waatamata käib wallakasfa iga aasta talurahwaasjade komisjari rewideerimise alla.

§ 38. Wallakasfa hoitakse kindlas paigas kahe lufu all, mille wõtmed wallawanema ja ühe tema abilise käes seisawad. Kassas olewad summad pandakse protsentisid kandma kas riigi- ja kohalikkudesje kredit-asutustesje, mille juures piletid walla nime peale kirjutatakse, ehf jälle ostetakse nende eest riigiprotfendipaberid wõi kohalikkude mõisnikkude pankade pantkirjasid.

§ 39. Wallakasfat tarwitatakse kas walla tarwiduste täitmiseks ehf laenuandmiseks puuduftkannatajatele wallaliikmetele ja sellejuures jääb wolikogu otjustada, kudas laenusid wälja anda, kas protfendimafuga wõi ilma protfentideta. Kuid iga raha wäljaandmise tarwis, mis mitte kasfasse mafsetawate protfentide, waid kasfakapitali enese fulul sünnib, niifamuti ka wõlgade tegemiseks wallakasfa arwel, on peale wolikogu nõusolemise talurahwa-asjade komisjari iseäralist luba tarwis. Selle lubasamise korral toimetatakse wäljaandmisi määratud summast tarwidust mööda ja wolikogu otfekoheste kästude järele.

N. B. Järgnew tähendus peab seisma eelmises „Siguise“ numbris äratrükitud Wallakogufonna seaduse 3. paragrafi juures.

T ä h e n d u s (1908. a. Seadustekogu järje järele). Wallakohust korraldatakse nende määruste põhjal, mis Balti kubermangude wallakohtu-seaduses üles pandud (Seadustekogu 16. köide 1. jagu 1908. a. wäljaandes).

Selgitatwad lifad ja märkused wallakogufonna seaduse juurde.

1) § 4. juurde.

1) Kõigeförgemalt poolt 4. juunil 1865. a. finnitatud Baltimaa komitee otjus: . . . Sifemiste asjade minister arwas Keisri Majesteedi Kõigeförgemat heafskitmist paluda: . . . 2) et walla kogufondadele digus antaks kohase hinna eest ühte ofa orjusemaast wallakoolide asutamiseks, iga kooli peale kofku mitte enam kui kolme wafamaa suuruses wõtta, kui seda maad mitte ilma hinnata ei anta, ja

maawõtmiist fedawiisi toimetada, et sellekohase talukoha kõige tarwilikumad peosad milgil wiisil puudutatud ei saaks, ja 3) et ärawõteta maa omanikule, kui tema ja walla wahel head kokkuleppimist ei ole, tasu määrataks 1860. a. seaduse § 44-as ettenähtud korra järele ja sellekohase kohtuwõimu poolt. Seda pani sifemiste asjade ministerium Baltimaa komiteele heaksarwamiseks ette. Selle sifemiste asjade ministri arwamisega nõus olles tegi Baltimaa komitee otsufeks selles asjas Keisri Majesteedi Kõigeörgemat heakskiitmist paluda. Keiser arwas heaks 4. selle juunikuu päewal komitee päewatirja peale oma käega kirjutada: „Täide saata.“

Kõigeörgemalt poolt 13. now. 1860. a. finnitatud Siwimaa talurahwa-seaduse (Teine täieline Seadustekogu 36312) § 44: Kui selgeks on tehtud, et maad tarwis läheb, siis ei wõi sellekohase talukoha pidaja mitte wastu seista, kui seda maad kohase hinna eest wõetakse, ehk teiste maadega ühendatakse. Kui mõlemad pooled hinnaasjus, mis kohapidajale maksta tuleks, heaga kokku ei lepi, siis toimetatakse ärawõteta wõi ühendatawa maa hindamist seaduslise korra järele sellekohase kohtuwõimu poolt.

2) § 7 juurde.

Kuritegude ärahoidmise-seaduse 1890. a. wäljaande § 205 juures olew lisa räägib pikemalt kõlwatu wallaliikme äralubamise korraft Wenemaal üleüldse ja muu seas ka Baltimaal.

3) § 10, punkti 7 juurde.

Üleüldise kubermanguseaduse § 21 juures olewa tähenduse lisa § 17 ütleb: kubermangu talurahwa-asjade komisjoni alla käib ... 9) kõige alama tasumäära äramääramine walitawatele wallakohtu liikmetele [Balti kubermangude wallakohtuseadus 9. juulil 1889. a. (6188) II, XI, I, § 47].

4) § 10, punkti 11 juurde.

Õpeasutuste-seaduse 1893. a. wäljaande § 3581 juures olew tähendus: Igas wallas walib wallawolikogu [1866. a. 19. weebruari seadus (43034), § 9] oma keskelt ühe kooliwanema, kes kooliõpetajale abiks olles koolile kasu tooks ja ühes kirikuwanematega koduse lasteõpetamise üle walwaks.

5) § 15 tähenduse juurde.

Üleüldise kubermanguseaduse § 856: Wallawanemad täidawad politseikohusi kiriku- ja segamõistates, mis osalt kroonu-, osalt pärismaadest koos seisawad.

6) § 16 juurde.

Üleüldise kubermanguseaduse §§ 847—849 seisawad pealkirja all: „Wallapolitsei korralduseft Balti kubermangudes.“

§ 847 Wallapolitsei juhatab wallawanem; abilised täidawad tema kästusi. Kreisipolitsei wõib, kui ta seda walla geografilise seisukoha, suuruse ja rahwaarwu järele tarwilise leiab olewat, walda politseilistes asjades iseäralistes politsei-jaostondadesse jagada ja iisfikuid jaostondi wallawanema ja tema abiliste eraldi juhutamise

alla anda ehk jälle järgimööda wallawanemat ja tema abilisi korda pidama panna. Kummagil korral on wallawanema abilistel nende politsei jaoskondade piirides täieline wallawanema wõim, kuid sellegi pärast on wiimasel õigus ja kohus tarwilisi sammusid teha, kui ta teada saab, et abilisid mitte tarwilisel määral ehk mitte õieti ei ole talitanud (waata allpool täh. § 849 juures).

§ 848. Mõisates, kus seda tarwiliseks peetakse, võib wallawanem ühes abilistega, kreisipolitseile sellest teada andes, kümnikka walida ligikaudu iga kaheksa kuni wiieteistkümmne päristoahaomaniku ehk rendihapidaja peale üks, kes üleüldise korra ja rahu asjus teiste peremeeste, nende perekondade, tööinimeste ja fruntide üle walwaksiwad, wallawanema, tema abiliste ja ülemusega läbi käikswad ja üleüldise esimeste käsusi täidaksiwad. Kümnikkude ametiaja pikkuse määravad wallawanemad ühes abilistega ära, kuid kümnikkud ei ole kohustatud enam poolt aastat oma kohusi täitma (waata Üleüldise kubermanguseaduse tähendust § 849 juures).

T ä h e n d u s (1906. a. Seadustekogu järje järele). Kubermangudes, kus kreisi maapolitseiwahid sisse seatud (Üleüldise kubermanguseaduse § 634, tähendus Seadustekogu järje järele), on politseikordnikud ja fotskid ära kaotatud. Kümnikkud ei käi kreisipolitsei hulka, waid seisawad kui alamad ssemise politsei teenijad küla- ja wallawalituse juhutamise all. Kümnikkud täidawad politseilisi kohusi oma alalises elamisekohas. Väljaspool neid kohti võib kümnikka iseäralise käsu peale määrata ainult wangide saatmise või korrapidamise juures abiks olemise tarwis laatadel, kiriklistel kätudel ja sellesarnastel rahwarikastel koosolekutel; stani maja juurde walwama ei või kümnikka mitte määrata.

§ 849. Politseilistes asjades on wallawanem ja tema abilisid kohustatud: 1) walla piirkonnas seadusi ja walituse ettekirjutusi teada andma, kreisipolitsei ja kõrgemate ametikohtade käsusi täide saatma, walwama, et walekäsu kirjased ja üleüldisele rahule kahjulikka juttusid laiali ei laotataks; 2) walla piirkonnas tarwilisi korraldusi ette wõtma hea korra ja inimeste ning waranduste hädaohuta oleku alalhoidmiseks ja jalaleseadmiseks; selle eest hoolitsema, et loomad wõerast põlbu ja heinamaad ei rikuks, et metsade põlemist ja metsawarastamist ette ei tuleks, ehk kui seda peaks juhtuma, siis igal sarnasel korral ilma wiiwitufeta tehtud kahju üle waatama; 3) abiandmist korraldama walla piirkonnas tulekahjude, weeujutuste, laastawate haiguste, elajate suremise ja teiste üleüldiste õnnetuste kordadel, ja politseile neist ja teistest iseäralistest juhtumistest teada andma; 4) walla piirides toimepandud kuritöö korral esialgselt järelekuulamist toimetama, jüüüdlast finni pidama ja kuni uurija tulekuni kuriteojälgesid alal hoidma; 5) kahtlaste eluwiiisidega inimeste üle walwama, hulguisid ja wäeteenistusest ärajooksnud isikuid finni pidama ja kreisipolitseile edasi saatma korraldamiste ette wõtmiseks nende ära saatmise asjus finna,

kuhu tarwis; 6) walla piirkonnas turgude, kõrtside, sissesõidukohtade, wiinapoodide, poodide, ladude üle vaatama, niisamuti ka selle üle, et seal mõeldud ja kaalud õiged oleksivad ja et seal hea kord walitseks; 7) rüügetepanemise üle walwama ja ülema ametikohta pitseriga nõõr-raamatut pidama laste kohta, kellele rõüged pandud; 8) korra üle walwama koolides, haigemajades ja teistes üleüldistes afutustes, kui neid walla külul ülewal peetakse; 9) walwama, et korras oleksivad teed, fillad, trummid, ülesõidukohtad ja sellesarnased ehitused, kui walb neid kohustatud on korras pidama; 10) walwama, et piiripeenrad ja piirimärgid maatiikidel ja talukohtadel terwed oleksivad; 11) (1906 a. Seadustekogu järje järele) maha kustutatud.

T ä h e n d u s (1906. a. Seadustekogu järje järele).
Kubermangudes, kus kreisi maapolitseiwahid (wõrde Üleüldise kubermanguseaduse § 634 juures olewat tähendusit Seadustekogu järje järele) sisse on seatud, maksawad järgmised määrused: 1) wallawanemad on tarwilisel määral maapolitsei wahtidele abiks, nende seaduslikka nõudmisi täites; kuid kordnikud ja maapolitsei wahid ei tohi endid sugugi walla ehk küla walitsemise asjadesse wõi wallakohtu tegewusesse segada; 2) maapolitseiwahtide nõudmise peale on wallawanemad kohustatud nende käsutamise alla tarwilist arwu kümnnikka saatma, kui seda politsei sundiwaks tegewuseks, wangide saatmiseks, ajutiseks kurjategitate, ärakaranud wangide, kuritegude jälgede üle walwamiseks ja m. s. tarwis lähew, niisamuti ka oma elamise piirkonnas politsei poolt saadetud paberid inimestele kätte wiima, kui neis kohtades maapolitseiwahtisid sisse pole seatud; 3) isikute teadaandmise peale, kes wallawalitsuse wõimkonda ei käi, wõtawad wallawanemad nende isikute maade peal tarwilisi korraldusi ette hea korra ja hädaohuta oleku alalhoidmise ja hulguste ja ärakaranud wangide hinnipidamise asjus ja annawad mõne kuriteo korral sellest lähemale kordnikule wõi maapolitseiwahile teada, peab süüdlased finni ja hoiab kuriteojäljed alal; ja 4) wallawanemad annawad kohalikule politseile ainult nende isikute omawolilisest wallapiiridest wäljaminemisest teada, kes politseilise walwuse all seisawad. See tähendus käib ka §§ 847 ja 848 juurde.

Üleüldise kubermanguseaduse § 634 juures olew tähendus (1906. a. Seadustekogu järje järele): Kubermangudes, mille walitsemine Üleüldise kubermanguseaduse järele sünnib, ja weel Stawropoli kubermangus on hea korra, üleüldise rahu ja hädaohuta oleku alalhoidmiseks neis kohtades, mis kreisipolitsei alla käiwad, iseäraliste määruste põhjal . . . kreisi maapolitseiwahid sisse seatud ajutiselt, kuni kohaliku walitsemise üleüldise muutmiseni.

7) § 17, punkti 11 juurde.

Passiseaduse § 45 (1903. a. wäljaandes): Tähendatud elamise-tähed antakse wälja: . . . 2) maaelanikkudele wallawanemate poolt.

8) Sellesama paragrafi ja punkti juurde.

Rõigeförgemalt poolt 9. juulil 1863. a. finnitatud määrused elamisetähtede jne. wäljaandmise kohta on peaaegu wiimase kriipsuni muudetud, nii et neil praegu enam mingisugust tähtsust tegelikus elus ei ole.

9) § 19 juurde.

Basiffeaduse 1903 a. wäljaande § 3: Kellegil pole tema alalises elamiskohas elamisetähte tarwis. See määrus ei käi nende juhtumiste kohta, mis Basiffeaduse § 162 ära tähendatud*), aga maakondades, kus maksma on pandud need määrused, mis kurbitegude ärastoidmise seaduse § 1, tähenduse 2 juures olewas esimeses lisan**) ülles tähendatud, täidetakse teda selle lisa põhjal antud sunduslikka määrusid filmas pidades. Wabrikutes ja mäeasjanduse-ettewõtetes, mis wabrikutööstuslike ülewaatuse alla käiwad, peawad töolistel politsei wõi wabriku-inspektori ja ringkonna-inseneri nõudmisel elamisetähed ette näidata olema, olgugi need wabrikud ja mäetööstuse-ettewõtted tähendatud töoliste alalises elamiskohas.

§ 4. Alalisest elamiskohast äramineku korral ei ole elamisetähte tarwis: 1) sellesama kreisi piirides, kus inimese alaline elamiskoht on, niisamuti ka wäljaspool selle kreisi piirid, aga mitte kaugemal kui wiiskümmend wersta alalisest elamiskohast ja kui äraolek mitte üle kuue kuu ei kesta ja 2) isikutel, kes ennast põllutööde peale kauplewad nii tähendatud (1. punkt) kohtades kui ka waldades, mis nende inimeste alalise elamiskoha kreisiga kõrwuti seisawad, kuigi nende äraolek elamiskohast üle kuue kuu kestaks. Selle määruse kohta on need samad kitsendused makswad, mis eelmises (3) paragrafis ära tähendatud.

10) Et wallafogukonna seaduses tihti talurahwa-asjade komisaridest juttu on ja et neil ametnikkudel waldade elu-olu peale suur mõju ei puudu, siis ei ole mitte üleliigne, kui meie teiste lisan seos siinsamas ka komisaride kohta käiwad seaduseparagrafid juurde lisame.

Üleüldise kubermanguseaduse § 21 tähenduse juures olew lisa (1906 a. Seadustekogu järje järele), mis pealkirja kannab: „**Ametnikoh-tadest, kelle alla Kalti kubermangudes talurahwa-asjad käiwad**“.

I. peatükk.

Talurahwa-asjade komisaridest.

§ 1. Talurahwa wallafogukonna walitsemise ja tema maa-asjanduse korraldusesse puutuwate seaduste õige täitmise üle walwawad talurahwa-asjade komisarid, keda sisemiste asjade minister, kuberneride ettepaneku peale, määrab neist isikuteist, kellel õigus on riigiteenistuses olla.

*) Mõbleeritud toad Peterburis ja mujal, kus iseäralised, sellekohased määrused maksuwusel.

**) Maakondades, kus iseäraline walwuseford maksmas.

§ 2. Talurahwa-asjade komisjarid seisawad ameti järele kuendas klassis, mundritikitse järele kuendas järgus ja paiuki järele kolmandama järgu teisel astmel, ja nende aastane palk on kaks tuhat rubla. Peale palga antakse igaihele neist wiisjada rubla aastas kirjatoimetaja palkamiseks ja muude kantseleikulude peale ja kolm- jada rubla aastas sõitude peale ametiasjus.

§ 3. Talurahwa-asjade komisjari ametil on oma märk, mis koos seisab ülekullatud brongis ketist ja tema külge kinnitatud ülekul- latud meiall-rahasst, mille esimesel küljel seisab riigiwapp ja tema üm- ber pealkiri: „Talurahwa-asjade komisjar“, ja teisel küljel „9. juuli 1889. aastal“. Seda märki peawad komisjarid kaelas, riiete peal kandma.

§ 4. Neis kreisides, kus talurahwa-asjade komisjarisid enam on kui üks, määrab ja muudab nende jaoskondade piirised kubermangu talurahwa-asjade komisjon sijemiste asjade ministri kinnitusel. Ko- misjari alalise elamisefoha määrab kuberner wõimalikult jaoskonna keskpaiigas ära.

§ 5. Talurahwa-asjade komisjari ametist lahtitegemise, äraoleku, haiguse ehk surma korral annab kuberner tema ametikohuste täitmise ligema jaoskonna komisjari wõi just selleks saadetud isiku hoolde.

§ 6. Talurahwa-asjade komisjaril on oma pitsar kubermangu wapimärgiga ja tema ümber olewa pealkirjaga: selle ja selle kreisi ja jaoskonna „talurahwa-asjade komisjar“.

§ 7. Palweid ja kaebtusi tuuakse talurahwa-asjade komisjarile kas suuõnaliselt ehk kirjalikult ja wiimasel korral wõiwad palujad ehk kaebajad neid kas isiklikult ära anda wõi postiga kätte saata. Istitud, kes talurahwa-asjade komisjari poole pööravad, wõiwad temale nende poolt walitud wolinikkudest teatada, kas isiklikult wõi suuõna teel, wõi tema nime peale saadetud isearalise teadaandmise läbi wõi pal- wekirjas eneses. Wallakogufondade wolinikkudel on wallawolikogu otsused kaasas, kus üles on tähendatud, et neid wolinikkudeks on mää- ratud.

§ 8. Talurahwa-asjade komisjarid peawad: 1) talurahwa walla- kogufondlise walitsemise üle walwades neid kohusid täitma, mis walla- kogufonna seaduses ära määratud (§ 32 ja järgm), aga talurahwa maa-asjanduse korraldamisesse puutuwate määruste täitmise järele waa- dates täidawad nad neidsamu kohusi, mis kohalikkude seaduste põh- jal kihelkonnakohtutel ja kihelkonnakohtunikkudel Cesti- ja Siwi- maal ja kreisikohtutel Kuuramaal täita oliwad; 2) lepinguid kinni- tama, mis talupojad talukohtade rentimise üle mõisnikkudega teewad; 3) tunnistama, et seaduslikult on tehtud lepingud, kui talukohti müüakse, ja lepingud, kui wallakogufonna liikmed Siwimaal mõisa maksu- (kwoote-) maad, ja Saaremaal ja Cestimaal kuuendikumaad rendiwad, mis kohalikkude seaduste põhjal mõisamaadega on ühenda- tud; neis tunnistustes peab talurahwa asjade komisjar, ilma et ta järele katsuks, kas leping pooltele kasulik on, tõendama, et lepingu

fiisu mitte sugugi ei käi talurahwaseaduste ja teiste seaduste wastu; 4) efiialgseid sammusid asjade selgitamiseks tegema, kui talumaid (Ei-wimaal — orjusemaal, Saaremaal ja; Eestimaal — talurendimaad ja Kuramaal renditalukohti) mõisamaade külge on liidetud, niisamuti ka kui Ei-wimaal maksumaid mittermaksjate maade hulka on arwatud, ja selgitamise tagajärgefid ühes oma otfusega kubermangu talurahwa-asjade komisjonile otjustamiseks ette panema; 5) luba andma walla-wolikogude ühisele koosolekule kokkukutsumiseks neil korradel, kus see wallakohtuseaduses ära on näidatud 6) rahukohtunikkude-kogule oma arwamiisi teada andma neis asjus, mis wallakohtu ringkondade piiride muutmisesse, niisamuti ka wallakohtu ringkonda käiwate wal-dade arwu suurendamisesse ehk vähendamisesse puutuwad ja 7) Ei-wimaal uue mõisate mõetmise wakuraamatuid finnitama.

Tä h e n d u s 1. Kui lepingutes, mis selle (8.) paragrafi 3. punktis nimetatud, seadusewastased tingimised ette tulewad ja kui üks ehk teine pool ei taha neid tingimisi wälja jätta, siis ei anna talurahwa-asjade komisjar lepingule oma tunnistust. Le-pinguid, mis ilma komisjari tunnistusest, ei wõeta kreposti-asu-tustes finnitamiseks mitte wastu.

Tä h e n d u s 2. Selle (8.) paragrafi 4. punktis tähen-datud asju algatase selle korra järele, mis maksuwaes seadustes ette nähtud. Kubermangu talurahwa-asjade komisjon wõib ta-lurahwa-asjade komisjarile neid asju selgitada anda nii isikute teadaandmise peale, kelle kätte talumaa ja Ei-wimaal ka mõisa maksumaa puutumatuise üle walwamine on usaldatud, niisamuti ka teiste, otsekohe komisjoni kätte jõudnuid teadete peale.

Tä h e n d u s 3. 1893 a. sai Rõigefõrgemalt poolt küs-tud: edaspidiseks, seni kui lõpulikult nende maade küsimus ära otjustatakse, mis Ei-wimaal orjusemaal küljest ja Saaremaal ja Eestimaal talurendimaa küljest sellekohaste kwoote- ja kuuen-dikumaa nimetuste all ära on lahutatud, jäägu seisma: 1) as-jade liikumine, mis selle kohta käiwad, et orjusemaid ja talu-rendimaid mitte õigelt mõisamaade külge on liidetud, ja 2) ta-lukohtade müümine nimetatud maadest peale nende korradel, kus ostjateks on kohalikud talupojaseisusest isikud, kes ei päriskoh-tade omanikkudeks ega rendikohdade pidajateks ei ole ja kus müü-gile tulewad kohad mitte suuremad ei ole, kui see kõige wäik-sem määr, mis kohalikkude seaduste poolt talurendikohdade kohta kindlaks on tehtud.

§ 9. Talurahwa-asjade komisjaride otjuste ja korraldamiste peale wõib kubermangu talurahwa-asjade komisjonile kaebada. Wal-dade ühendamise asjus kaebatakse ühe aasta jookkul, kõigis muis as-jus kahe nädala jookkul (wallakogukonna seaduse §§ 2, 32). Wi-iwitamise peale kaebamiseks ei ole tähtaega määratud. Komisjaride peale toodawad kaebused peawad Wene keeles olema.

11) § 35, tähenduse 1. juurde.

Rahwa toidumoona muretsemise seaduse (Seadustekogu 1906. a. järje järele) § 180, tähenduse 2. juures olew liisa, mis pealkirja kannab: „Wiljatagawara rahakapitaliks muutmisest Balti kubermangudes.“

§ 1. Wiljatagawara asemele võib rahakapitali asutada neis waldades, kus see muutus rahwa tarwiduste täitmise peale toidumoonas asjus halba mõju ei saa awaldada.

§ 2. Wallakogukonna palwe wiljatagawara rahakapitaliks muutmise asjas peab ennast awaldama wolikogu otsuses, mille poolt mitte wähem, kui kaks kolmandikku koosolekul olnud isikutest oma healed on andnud.

§ 3. Selles asjas (§ 2) tehtud wolikogu otsus pannakse talurahwa-asjade komisjari kaudu ja ühes tema arwamisega kubermangu talurahwa-asjade komisjonile ette, kes niisugused otsused ühes rahwa toidumoonas komisjoniga ühendatud koosistumisel läbi waatab.

§ 4. Kui ühendatud komisjon (§ 3) leiab, et wiljatagawara rahakapitaliks muutmise kohta käiwat palwet (§ 1) võib täita, siis annab ta magaslaida wilja müümiseks luba ja määrab ära, kui suur walla toidumoonas (magasi) kapital peab olema. See kapital peab niisama suur olema, kui rahwa toidumoonas muretsemise seaduse § 181 tähendatud täiemääralise wiljatagawara hind eelmise kümne aasta keskmiste wiljahindade järele wõttes.

§ 5. Magasiitadele tagasimakssetaw laenuks antud wili ja wiljapõlad maksetakse pärast wiljalagawara rahakapitaliks muutmist rahas ära ja wiljahindamist toimetab siis ühendatud komisjon sedasamamöödi (§ 4) wõetud keskmiste wiljahindade järele.

§ 6. See ühendatud komisjon (§ 3) määrab ka iga walla kohta ära, kas walla wiljatagawara, rahakapitaliks muutmise korral, enampakkumise teel või wabalt ostjatega kokku leppides ära tuleb müüa ja misugusest hinnast pakkumine peale peab algama, kui wili enampakkumise teel ära müüakse.

§ 7. Kui wiljatagawara neis waldades rahakapitaliks muudetakse, kus see tagawara mitte täiemääraline ei olnud (Rahwa toidumoonas muretsemise seaduse § 181), ehk waldades, kus magasiwilja müümise korral toidumoonas kapitali mitte täielises suuruses (§4) ei asutatud, kohustab ennast igakuks wallakogukonna liige, seni kui toidumoonas kapitali ülemaltähendatud sundusliku suuruse ni pole tõstetud, iga aasta sellesse kapitali ühe poolsetweriku ruffi ehk niisu ja kahe kannitfa suuwilja hinda maksma, kuna hind ühendatud komisjoni (§ 3) poolt eelmise kümne aasta keskmiste wiljahindade järele ära määratakse.

§ 8. Raha, mis wiljatagawara müügist saadud, niisamuti ka see raha, mis toidumoonakapitali sundusliku suuruse ni täiendamise tarwis ja wiljalaenu ja wõlgade tasumiseks sisse tulnud (§§ 4, 5 ja 7), arwatakse wallakogukonna toidumoonakapitaliks. Seda kapitali tarwitatakse toidumoonas ja küliwilja muretsemise peale selle korra järele, mis Rahwa toidumoonas muretsemise seaduse § 186 ära näidatud, aga selle

kapitali protsendid lähewad armetute, waeste ja haigete wallaliikmete eest hoolitsemise peale Uwaliku hoolekandmise seaduse §§ 585 ja 587 järele.

Rahwa toidumoonana muretsemise seaduse § 181 ühes tema juures olewa tähendusega käib nii: Täiemääraliseks loetakse magastaida wiljatagawara siis, kui temas iga meestesooft wallafogukonna liikme peale, mis wiimasesse rewisjoni wõetud, ja iga wallafogukonna külge loetawa isiku kohta, kellel endised seisuseõigused alles jäänud, üks setwert tali- ja poolsetwerti suiwilja on.

T ä h e n d u s: Kui magasi wiljatagawara 1866. a. 11. juunini maksuwel olnud kõrgema seadusliku suuruse tagajärjel suurem on, kui seda eelolew paragraf (181) nõuab, siis ei pea seda üleaurust wilja wallaliikmete wahel mitte ära jagatama, waid wallawolikogu otsuse järele ära müüdamata ja saadud raha iseäralise, walla päralt olewa toidumoonakapitali hulka arwatama.

Sellesama seaduse § 186 ühes tema juures olewa tähendusega: Laenuks andmist walla magasiatadest wõib wallawolikogu järgmistel alustel lubada: 1) wilja antakse külimiseks ja toidumoonaks ainult neile wallaliikmetele, kellele seda tõeste tarwis, ja sellel määral, mis tõeste tarwilik ning wallawolikogu poolt määratud protsentidega, kuid mitte üle kuue protsendi; 2) wiljaandmise kohta seab wallawolikogu iseäralised määrused kokku, kus ära tähendatud oleks, kellele ja kui palju wõib anda, ja wallawanem ning tema abilised on kohustatud neid määrusi täpisealt täitma; 3) antud wilja peab esimesest wiljasaagist tagasi maksetama ja ainult siis, kui see koguniste wõimata, wõib pikendust järgmise wiljasaagini lubada; 4) laenuks andmise juures ülemaalpool tähendatud tarwiduste peale peab wallawalitsus ikka silmas pidama, et kolm weerandit olemasolewast wiljatagawarast ikka puutumata jääks; sellest üleüldisest määrusest wõiwad ülemad walitjuseasutused erandid ainult wallawolikogu iseäralise palwe peale lubada.

T ä h e n d u s (Seadustekogu 1906. a. järje järele): Usjades, mis wallafogukonna magasiatadest wilja laenuks andmisesse ja selle tagasimaksmisesse ning magasi wiljawõlgade fisjenõudmisesse puutuwad, on Balti kubermangudes kubermangu talurahwa-asjade komisjoni otsused lõpulikud.

Uwaliku hoolekandmise seaduse § 585: Iga wallafogukond Balti kubermangudes on kohustatud abita waeste laste, leitud laste ja wäikste, töowõimetute laste eest hoolt kandma, niisamuti ka kõigi nende oma liikmete eest, kes wanaduse ehk wigase oleku pärast enmast toita ei jõua ja kellel ülespoole ja allapoole minewas liinis sugulast ei ole, kes neid toitma oleks kohustatud ja neid toita wõiks. Ühtlasi peab wald ka oma haigete waeste eest hoolt kandma ja neid rohitsema. Wiimaks on wald kohustatud oma nõdrameelsete liikmete eest muretsema ja neid omal kulul hoidma. Kui see wallale üleliig raskeks läheks, siis on wallal õigus paluda, et awaliku hoolekandmise

juhatus nõdrameelsed kas ilma maksuta ehk maksuga oma alla wõtaks, ja wald paneb seda ülema ametikohta läbi kubernerile kinnitamiseks ette.

T ä h e n d u s : Oma walla nekrutite naistele, kes wae-
sed, ja nekrutite wäikestele lastele, kes ennast toita ei jõua, an-
takse wähemalt seitse karnitsat ruffid kuus nekruti naese enese
ja kolm üks pool karnitsat ruffid kuus iga lapse peale, peale
prii korteri iihes küttega. Wallapolitsej on kohustatud hoolt
kandma, et nekrutite lapsed wallakoolides maksuta õpetust saaksi-
wad ja et nende laste emadel, nende oma walimise peale usta-
wad nõuandjad oleksiwad.

Sellesama seaduse § 587: Wallafogufondade kulud, mis § 585
tähendatud kohuste täitmiseft tulewad, kaetakse eestkätt waestekasjade
sissetulekuteft, kus niisugused kasjad on, ehk nende maade sissetuleku-
teft, mis wald sellel sihil on omandanud wõi rendile wõtnud, hea-
tahtlistest annetest, tagawara magasist antud laenude protsentidest,
üleüldisest heategewast korjanduseft, mis iga aasta Mikklipäewa
(29. september) eelsel pühapäewal igas wallas wallawolikogu poolt
wolitatud isikute läbi toime pannakse, ja wiimseks neist rahadest, mis
wallakasjadest just selle otstarbe peale antakse.

Mõned märkused riigiwolikogu walimiseaduse kohta.

A. Birt.

Meie riigiwolikogu walimiseadust peetakse küllalt keeruliseks ja
seda on ta ka. Kuid kõige selle juures ehk, wõib ütelda, just sellepär-
ast on ta nii mõndaigi asja puuduliselt otsustanud ehk ilma suurema
selgufeta jätnud. Teiste sarnaste asjade hulka tuleb ka küsimust ar-
wata, kas on teatawate kuritegude eest kohtu all olnud isikutel õi-
gus oma healt riigiwolikoguwalimistel teistele edasi anda (Riigiwol-
ikogu walimiseaduse § 10, punkt 1 ja ka 3; §§ 13 ja 14).

Seda küsimust puudutati hiljuti Eesti ajakirjanduses ja jõuti
siis jaatawale otsusele. Kuid jaatawat wastust selle küsimuse peale
tuleb ekslikuks pidada ja ei mitte mõne laiematele hulkadele tund-
mata senatiseletuse, waid just otse walimiseaduse enese põhjal.

Enne kui asja arutuse juurde läheme, tähendame weel ära, et
kõne all olewa küsimuse raamisid märksa laiemaks tuleb ajada ja et
sedasama küsimust kõigi walimiseaduse §§ 9—11 ettelõetud isikute
kohta ülesse tuleb seadida. Walimiseaduse paragraf üheksas ütleb:
„walimistest ei wõta osa: 1) naisterahwad; 2) isikud, kes alla 25 a.
wanad; 3) õpeasutustes õppijad; 4) tegelikus wäeteenistuses olewad
maa- ja merewäemehed; 5) hulkujad muulased ja 6) wäljamaa ala-
mad.“ Paragraf kümnes: „peale eelmises (9) paragrafis tähen-
datud isikute ei wõta ka walimistest osa: 1) isikud, kes kohtu all on
olnud kuritegude pärast, mida seisusteõiguste kaotamise ehk kitsenda-

misega või teenistusest lahtitegemisega karistatakse, niisamuti ka warguse, felmuse, nende kätte usaldatud wõera wara omale wõtmise, warastatud asjade peitmise pärast, asjade ostmise ja pantiwõtmise pärast, mis teatawaste warastatud või petmise teel saadud oliwad, ja liiakasuwõtmise pärast, kui neid isikuid kohus mitte õigeks ei mõistnud, olgugi et nad pärast kohtuotsuse tegemist karistusest wabaks saiwad asja äraiganemise, leppimise, Rõigearmulisema manifesti või iseäralise Rõigefõrgema käsu põhjal; 2) isikud, kes kohtuotsuse peale ametist on lahti tehtud — kolme aasta jooksul pärast lahtitegemist, olgugi et nad sellest karistusest wabaks saiwad asja äraiganemise, Rõigearmulisema manifesti või iseäralise Rõigefõrgema käsu põhjal; 3) isikud, kes uurimise või kohtu all on nende kuritegude pärast, mis selle (10) paragrafi esimeses punktis ära tähendatud, ehk tegude pärast, mida ametist lahtitgemisega karistatakse; 4) isikud, kes maksujõuetuks jäänud, seni kui nende maksujõuetuse põhjused selgeks tehakse; 5) isikud, kes eestkostmise all seisawad; 6) maksujõuetud, kelle maksujõuetusesse puutuwad asjad juba ära otsustatud on, peale nende isikute, kelle maksujõuetuse põhjuseks õnnetut juhtumist tuleb pidada; 7) isikud, kes oma ebawooruste pärast waimulikust seisusest ja nimest ilma jäetud ehk kes kogufondadest ja aadelikogudest wälja on heidetud oma seisuse otsuse peale ja 8) isikud, keda wäeteenistusest kõrwahoidmises süüdlaseks on tunnistatud." Paragraf üksteistkümmes: „walimistest ei wõta osa: 1) kubernerid ja abikubernerid, niisamuti ka linnapealikud ja nende abilised — nende wõimupiiri käiwates kohtades ja 2) isikud, kes politseiteenistuses on jelles kubermangus, oblastis või linnas, kus walimisi toimetatakse."

Neil isikutel pole üleüldse walimiseõigust (peale selle on teatawaste weel iseäralised kitsendused mõnesuguste isikute kohta ühes või teises walimiseringkonnas; näit. ei wõi linna kuuriates walimistest selle kreisi talupojad osa wõtta jne.), ehk õigem ütelda — nad ei wõi walimistest isiklikult osa wõtta. Iseenesest mõista, ei wõi neid siis ka keegi oma asemel walima wolitada, nagu see otsekohe, wõiks ütelda, üleliigselt walimiseeaduse § 15 ära tähendatud on.

Ja ümberpöördukt — neil ei ole ka meie arwates õigust teistele walimiseõigust wolituste teel edasi anda, peale nende erandite, mis walimiseeaduses selgeste tehtud, see on peale naisterahwaste (§ 14) ja wäeteenistuses olewate isikute (§ 13).

Kuigi seda walimiseeaduses otsekohe öeldud ei ole, siiski peame niisugusele arwamise tulema, kui walimiseeadust ja nimelt tema 13. paragrafi ligemalt silmitseme. See paragraf ütleb: „isikud, kellel liikumata warandust on, nende seas ka isikud, kes üheksandama paragrahwi neljandamas punktis ära tähendatud, wõiwad oma liikumata waranduse tšensusi oma poegadele walimistest osawõtmiseks edasi anda". Selles üheksandama paragrafi puuktis, nagu ülemaalpool nägime, on jutt wäeteenistuses olewatest isikutest. Nii siis ütleb paragraf 13 küllalt selgeste ära, et kõigist §§ 9—11 äratähendatud isikutest ainult wäeteenistuses olewatel isikutel oma heale edasiandmise

wõimalus on. Teisiti ütelda — wäeteenistuses olewate isikute wäljaeraldamine 13. paragrafis oleks täieste üleaurune, kui kõigil isikutel, kes §§ 9—11 ette loetud, oma heale edasiandmise õigus oleks. Teise erandi toob weel 14. paragraf juurde, mis naisterahwastele õiguse annab oma healt riigiwolikoguwalimistest osawõtmiseks oma mees-tele ja poegadele edasi anda.

Sellele eitawale otsusele jõuab ka senat, kui ta ühes omas käsukirjas (1907. a. Nr. 637) seletab, et isik, kes kohtu all on kuriteo pärast, mida seisuseõiguste kaotamise või kitsendamisega karistatakse, mitte ei või oma healt wolituse teel pojale edasi anda. Nii siis pole neil isikutel mitte õigust oma healt wolituse teel edasi anda, kuigi nad alles weel kohtu all on ja järjekult neid kohus weel õigeks wõib mõista. Jätaks aga seadus walimiseõiguse kõigile, kes §§ 9—11 ette loetud, siis tekitaks see wõimata seisukorra: isikutel, kes teatawate kuritegude pärast alles weel kohtu all seisawad, ei ole õigust wolitust anda, ütleb senat, walimiseõigused aga annaks jälle selle õiguse neile, kelle kohta juba hukkamõistew otsus on tehtud (§ 10, punkt 1).

See küsimus on muudugi, kui otstarbekohasemaks või õiglasteks niisugusid kitsendusi ja ühtlasi äranendest tehtud erandisi (näituseks wäeteenistuses olewate kohta) tuleb pidada. Kahte arwamist siin olla ei võiks, ja osalt wõibjuba mõndest senatiseletustest mõne kitsenduse pehmendamist wälja lugeda, kuna senat näituseks arwamisel on, et isik, kes teise käest saadud wolituse põhjal walib, juba oma isiklikult walimiseõigust tarwitab ja ei mitte wolitaja õigust. Siin awaneb lai tee wolituste andmiseks, ja selle tee peale astub nähtawaste ka sisemiste asjade ministerium, kes ühe juhtumise korral kindla sõnaga ära on öelnud, et künnes paragraf näituseks wolitust andjate naisterahwaste kohta mitte maksew ei ole. Kuigi see arwamine omalt kohalt küllalt algupäraline on, ei leia meie praegu mitte mahti tema selgitamise ja hindamisega tegemist teha. Tähendata wõime ainult lõpuks, et koha pealsisemiste asjade ministeriumi arwamistel seesama tähtsus on kui senatiseletustelgi. Nii peawad isikud, kellesse asi puutub, ka wõimati nimetatud sisemiste asjade ministeriumi otsust filmas pidama ja tema põhjal talitama.

Senati seletused.

Kas on laenu- ja hoiuühisuse juhatuseliikmetel kubernereri kinnitust tarwis.

Senati 1. departemangus oli kaebtus Sargowi kubermangu seltsiasjade-komisjoni peale arutusel, kes laenu- ja hoiuühisuse põhjustirja sellepärast kinnitamata oli jättnud, et asutajad seltsiasjade-komisjoni ettepaneeal põhjustirja ei tahtnud punkti üles wõtta, kus ära oleks tähendatud, et ühisuse juhatuseliikmed kubernereri

poolt peakswad finnitatama. Senat waatas kaebtuse läbi ja on leidnud, et seltfiasjade-komisjoni otsus õige ei ole.

Senati seletus lepskaswatuseraha maksmise asjas.

Elwine Pruusna andis 28. märtsil 1911. a. Tallinna 7. jaost. rahukohtunikule nõudmise Johannes Männiku wastu ära. Oma palwekirjas seletas ta, et Männik teda 1903. aasta algul naiseks lubanud wõtta; nad hakanud läbi käima ja sellesama aasta 13. septembril sündinud temal laps. Tüdrukut pole Männik aga naiseks mitte wõtnud ega ka last kaswatada aitanud. Naisterahwas langenud kogu ni raskesje seisuforda, kuna Johannes Männik, lapse isa, jõukas mees olla ja wast hiljuti isalt poole talu pärandanud. Pruusna palus 480 rbl. lapse toitmiseks. Rahukohtunik mõistis Johannes Männikut oma poja Johannesese kaswatamiseks Elwine Pruusnale 4 rbl. kuus 1903. aasta detsembrist alates maksma, kuni laps kümne-aastaseks saab; kui ta aga enne peaks ära surema, siis lapse surmapäewani. Männik pole selle otsusega rahul, waid kaebas rahukogusse; seal finnitati endine otsus. Nüüd kaebas Männik senatisse, kus asi neil päewil arutusel oli. Senat leidis, et rahukogu sellega seadusest waleste aru on saanud, kui ta nõudmise lapse sündimisepäewast alates õigeks tunnistas. Edasi seletas senat, et nõudmine sisseandmise päewast õigeks tuleb tunnistada. Selles osas saadeti asi rahukogusse uueks läbiwaatamiseks.

Senati seletus nekrutite asjus

Siibawi elaniku Uria Koblenzi poeg Judel Koblenz ei ilmunud 1910. aast. mitte Dünaburi kreisi liisuwõtmisekomisjoni, waid saatis Rem-Dorgist Dr. Campbelli tunnistuse, mis Wene konsuli poolt finnitatud, et ta tiisikuselhaige olla ja liisku wõtma ei wõi tulla. Kreisi sõjawäeteenistuse-komisjon ei pidanud wäljamaa arsti tunnistust, mis pealegi Inglise keeles oli kirjutatud, maksmaks ja tunnistas Judel Koblenzi liisuwõtmisele ilmunata jätmise seadusewastaliseks ja määras tema isale Uria Koblenzile 300 rbl. trahwi. Witebski kubermangukomisjon jättis Koblenzi kaebtuse tagajärjeta. Senat, kuhu Koblenzid selles asjas kaebaswad, seletas, et Wene konsul wäljamaal Wene alamaid wäeteenistuse asjus wäljamaa arstidel läbi waadata wõib lasta ja mingi seadus arstisid ei kohusta tunnistusi Wene keeles andma ja sellepärast põhjust ei ole Dr. Campbelli tunnistust mitte usaldada. Senat muutis sõjawäekomisjoni otsuse ja tunnistas trahwinõudmise Uria Koblenzilt tühjaks.

Kohtute otsused.

Kaebusealusel ei ole õigust oma asja arutamise juures olla.

„St. Petersb. Zeit.“ kirjutab: 1864. a. kohtureformist saadik, mis nuendus muude edufammude hulgas ka asjaarutamise awalikkuse tõi,

peeti kaebtusealusele kindlaks õiguseks oma asja arutamist kohtus pealt kuulata. Ainult väga tühiste asjade juures võis kaebtusealune puududa. Igatahes võis kaebtusealune, isegi finnistest uste taga, ühes oma kaitsjaga asja arutamisel viibida, pidigi viibima.

Ühel senati-istungil on aga nüüd otsus tehtud, mis meile midagi muud õpetab.

Umbes ühe aasta eest tungisid Tallinna lähedal kalameeste tarvitajate-ühisuse poe kallale sõjariistus isikud. Kallaletungimises jüüdistati talupoegi Tamjärve ja Serkowi. Tallinna ringkonnakohtus mõistis nad mõlemad 5 aastaks sunnitööle.

Kohtupalat, kuhu kaebtusealused edasi kaebasid, finnitask ringkonnakohtu otsuse.

Selle juures arutati kohtupalatis seda asja tagaselja; hoolimata kaebtusealuste protestist ja palwetest ei lastud neid oma asja arutamisele; nad olivad sel ajal teises linnas wangikojas. Kohtupalat põhjendas oma teguviisi ühe senati departemangu seletuse peale 1907. aastast. Selles seletuses on öeldud, et kui selle linna wangimajad, kus palat istumisi peab, liig täis on, siis see põhjuseks võib olla kaebtusealuseid oma asja arutamist eemale jätta.

Kaebtusealuste kaitsjad leidsid aga, et selle läbi kaebtusealuste õigusi rohkestest rikutakse. Kaitsjad andsid asja senatisse ning tähendasid selle juures küsimuse põhjusemõteliiku tähtsuse peale kui ka selle peale, et senatiseletus, mille peale kohtupalat toetas, mitte üldise koosseisu, vaid ühe departemangu otsus on, või pealegi ajutiste asjaolude — wangimajade ülearu täisolek 1906. — 1907. a. — mõjul tekkinud.

Administratiivsed seletused.

Wallakirjutajatele wäikeläenu-asutuste juhtimisest osawõtmine lubatud.

Siivi kuberner annab kohalikkude komisaride kaudu wallakirjutajatele teada, et tema ringkiri 11. maist 1911. aastast nr. 2337 all, kus wallakirjutajate osawõtmise üle mitmesugustest eraseltidest räägitakse, mitte wallakirjutajate osawõtmisesse wäikeläenu-asutuste asjaajamisest ei puutu. Wiimastest wõivad wallakirjutajad ilma takistuse ta o s a w õ t t a.

„Wilj. Teat.“

Wastutaw toimetaja: Joh. Reinthal.
Wäljaandja: Eesti Kirjastuse-Ühiskus „Hiselan“.

Trükitud M. Schifferi trükikojas, Tallinnas.

ENSV
Riiklik
Raamatukogu

ESTI
RAHVUSRAAMATUKOOGU
AR